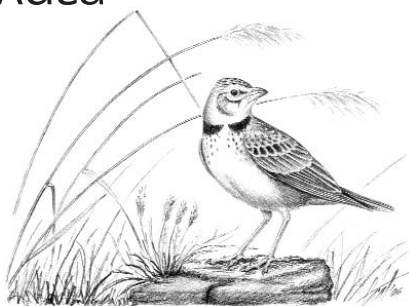

Дебелоклюна чучулига

Melanocorypha calandra

Calandra Lark

Автори:

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ, БДЗП
ГЕОРГИ ГЕРДЖИКОВ, БДЗП
СТОЙЧО СТОЙЧЕВ, БДЗП

Authors:

DIMITER GEORGIEV, BSPB
GEORGI GERDJIKOV, BSPB
STOYCHO STOYCHEV, BSPB

Категория на застрашеност

В България	Застрашен
В Европа	SPEC 3 Намаляващ
В света	–

Природозащитен статус

Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Размер на популацията: 3000–5000 гв.

Тенденции

на разпространението:	стабилно
на числеността:	стабилна, на места нарастваща

Особености на разпространението

С петнисто и в по-малка степен разпръснато разпространение в равнинни и нискохълмисти райони в различни части на страната, основно в Крайморска Добруджа, районите около Дервентските възвишения, Сакар и северните части на Източните Родопи, Тракийската низина и долината на р. Струма с прилежащите ѝ части на Южен Пирин и Славянка. С изолирани или разположени в съседни квадрати находища и в групи части на страната.

Особености на числеността

Неравномерна, най-висока (стотици гв./кв.) в районите на по-компактно гнездене – особено в крайбрежните степни райони на Добруджа, в Сакар, Бесепарските ридове и някои групи райони от Тракийската низина. В повечето от останалите квадрати е десетки гв./кв., а в някои изолирани гнездовища, в такива на периферията на районите с компактно гнездене и в Източните Родопи – и пог 10 гв./кв.

Развитие на популацията

През XIX и първата половина на XX в. много обикновен гнездящ вид в Добруджа (на юг до Варна), на места в Дунавската равнина (04.06.1890 г. до с. Габровница, Монтанско; към 1932 г. при Свищов, Враца и на групи места), по каменистите пасища между Бургас и Несебър (11.07.1890 г.) и около Атанасовското езеро (обикновен през 1932 г.), към 1925 г. – вероятно и около София и др. (FINSCH, 1859; ELWES, BUCKLEY, 1870; RADAHOFF, 1879; ALLEON, 1886; ХРИСТОВИЧ, 1890; REISER, 1894; BOETTICHER, 1929; HARRISON, 1933; ПАТЕВ, 1950). През 1950–1980 г. гнезди на много места в различни равнинни и хълмисти райони. Отбелязан като извънредно чест и многочислен навсякъде по откритите терени в югоизточната част на Добруджа (Генералтошевско, Балчишко и Добричко), на места и по-близо до р. Дунав (09.05.1952 г. до с. Ветрен, Силистренско) (ПЕТРОВ, ЗЛАТАНОВ, 1955). Гнезди и до Сливен (29.05. и 11.06.1957 г. – BALAT, 1962), при Побитите камъни, Варненско (1959 г. – MAUERSBERGER, 1960). През 1960 г. съобщен като обикновен покрай пътищата сред обработваеми земи и зърнени култури източно от линията Силистра–Пловдив (MOUNTFORT, FERGUSON–LEES, 1961). Рядък е при Бургас (17.05.1956 г. – ПРОСТОВ, 1964), в ниви в Северозападна България (22.06.1965 г. до прохода Връшка чука – ДОНЧЕВ, 1970) и Розовата долина (1971–1974 г. до с. Соколица, Карловско – ДОНЧЕВ, 1977), по открити места до Търговище и Шумен (през 1965–1972 г. – СИМЕОНОВ, 1973) и в северните части на Източните Родопи (22–23.06.1979 г. – И. БАТЕВ, негубл. данни; ЯНКОВ, 1991). След 1980 г. намерен в значителна численост в Сакар и прилежащите райони, в Тракийската низина и Южен Пирин (НБОИ–БДЗП). Не е ясно дали тези гнездовища са съществували и преди това. След 1950 г. с повсеместното разораване на пустеещите

Category of Conservation Concern

In Bulgaria	Endangered
In Europe	SPEC 3 Declining
Globally	–

Legal status

Priority for conservation threatened species (Biodiversity Act, Annex 2), protected over the whole territory (Biodiversity Act, Annex 3).

Population size: 3,000–5,000 pairs

Trends

distribution:	stable
numbers:	stable, locally increasing

Distribution pattern

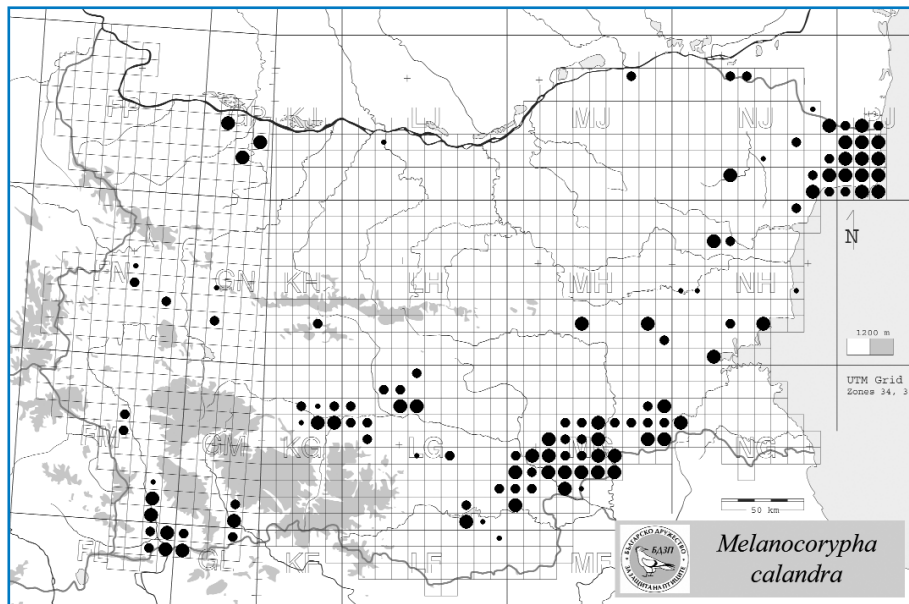
With patchy and to a small extent dispersed distribution in plains and hilly areas in different parts of the country, mainly in Coastal Dobrudzha, the areas around Derventski Hills, in Sakar and the northern parts of the Eastern Rhodopi, Trakia Plain and the Struma river Valley with the adjacent parts of Southern Pirin and Slavyanka. With isolated or situated in neighbouring squares localities also in other parts of the country.

Density pattern

Uneven, highest (hundreds of pairs/square) in the areas of more compact breeding – especially at the coastal steppe regions of Dobrudzha, in Sakar, Besaparski Hills and some other regions of the Trakia Plain. In most of the remaining squares density is tens of pairs/square, and in some isolated nesting localities or on the periphery of the areas of compact breeding, as well as in the Eastern Rhodopi – below 10 pairs/square.

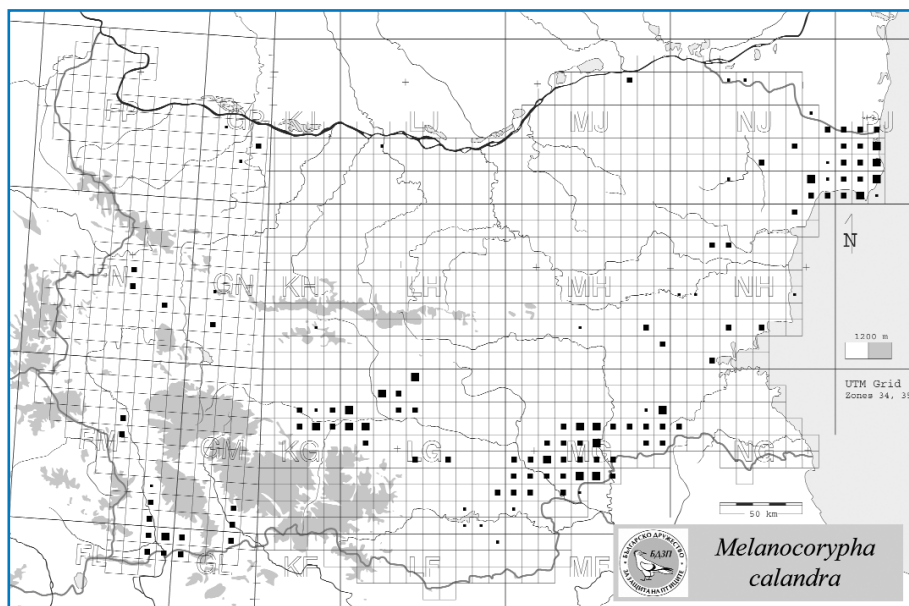
Historical changes in the population

During the 19th and the first half of the 20th century very common breeding species in Dobrudzha (with Varna as southern boundary of the distribution), at some places in the Danubian Plain (04.06.1890 by Gabrovnitsa, Montana Distr.; around 1932 near Svishtov, Vratsa and at other sites), on the stony pastures between Bургас and Nesebar (11.07.1890) and around Atanasovsko Lake (common in 1932), around 1925 – probably also around Sofia (FINSCH 1859; ELWES and BUCKLEY 1870; RADAHOFF 1879; ALLEON 1886; HRISTOVICH 1890; REISER 1894; BOETTICHER 1929; HARRISON 1933; PATEV 1950). In 1950–1980 breeds in many areas in the different plain and hilly parts of the country. Mentioned as extremely common and numerous everywhere at the open terrains in the south-eastern part of Dobrudzha (areas of General Toshevo, Balchik and Dobrich), locally also closer to the River Danube (09.05.1952 by Vetren, Silistra Distr.) (PETROV and ZLATANOV 1955). Nested also near Sliven (29.05. and 11.06.1957 – BALAT 1962), near Pobiti Kamani, Varna Distr. (1959 – MAUERSBERGER 1960). In 1960 reported as common along roadsides by arable and cultivated fields and in crops east of a line drawn from Silistra to Plovdiv (MOUNTFORT and FERGUSON–LEES 1961). Rare near Bургас (17.05.1956 – PROSTOV 1964), in crop fields in North-Western Bulgaria (22.06.1965 by the Vrashka Chuka Pass – DONCHEV 1970) and the Valley of Roses (1971–1974 by Sokolitsa, Karlovo Distr. – DONCHEV 1977), at open areas by Targovishte and Shumen (in 1965–1972 – СИМЕОНОВ 1973) and in the northernmost parts of the Eastern Rhodopi (22–23.06.1979 г. – И. ВАТЕВ, *unpubl. data.*; IANKOV 1991). After 1980 found in considerable numbers in Sakar and the adjacent areas, in Trakia Plain and Southern Pirin (NATIONAL BIRD DATABASE with BSPB). It is not clear whether these breeding localities existed before. After 1950 with the widespread growth in agriculture (especially in Dobrudzha) a considerable part of the habitat of the species deteriorated and it disappears from many places (a

Разпространение

Distribution

Численост

Numbers

земи (особено в Добруджа) значителна част от местообитанието на вида е унищожено и той изчезва на много места (не са потвърдени редица предишни находища). В резултат е възможно намаляване на популацията, но и преминаване към гнездене във вторични, сходни със степните местообитания, или в други части на страната. Такъв вероятно е районът Беспарските ридове, където въпреки добрата му проученост през XIX в. (ХРИСТОВИЧ, 1890) видът не е установен, докато понастоящем е представен със значителна численост. Възможно е и други гнездовища в Южна България да са се появили именно след 1950 г. Така че въпросът дали има намаляване на националната популация след средата на XX в. остава открит. През 1990–2005 г. на места се наблюдава нарастване броя на двойките (особено в Южна България), възможно свързано с увеличаването на пустеещите земи в началото на този период.

Местообитания

Гнезди основно в **34 Степни и сухолюбиви тревни съобщества по Варовити терени**, **35 Тревни съобщества по сухи силикатни терени** (най-често пасища) и **87 Пустеещи земи**, по-рядко – **81 Подобрени тревни площи (многогодишни тревни култури)** (Люцернови полета) или в по-малки тревни площи сред ниви.

Надморска височина

30-700 m н.в., по изключение - и до 1690 m н.в.

number of former localities not confirmed). As a result it is possible that the population has either declined or shifted to breed in secondary habitats, similar to steppe habitats, or moved to other parts of the country. Perhaps this happened in the region of the Besaparski Hills, where in spite of a thorough survey in the 19th century (HRISTOVICH 1890) the species was not found, whereas now it is represented in considerable numbers. It is possible that other breeding groups in Southern Bulgaria also appeared during the years after 1950. So, the question of whether the population has declined after the middle of the 20th century remains open. In 1990–2005 locally marked increase in numbers of pairs (especially in the Southern Bulgaria), possibly connected with the increase in fallow land since the beginning of this period.

Habitats

Breeds mainly in **34 Steppes and dry calcareous grasslands**, **35 Dry siliceous grasslands** (most often pasture lands) and **87 Fallow land, waste places**, rarely – in **81 Improved grasslands** (alfalfa fields) or at smaller grassy areas within crop fields.

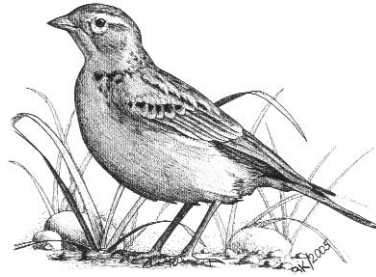
Altitude

30-700 m a.s.l., as an exception - also up to 1,690 m a.s.l.

Късопръста чучулига

Calandrella brachydactyla

(Greater) Short-toed Lark

Автори:

ИВАЙЛО АНГЕЛОВ, БДЗП
ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ, БДЗП
СТОЙЧО СТОЙЧЕВ, БДЗП

Authors:

IVAILO ANGELOV, BSPB
DIMITER GEORGIEV, BSPB
STOYCHO STOYCHEV, BSPB

Категория на застрашеност

В България Уязвим
В Европа SPEC 3 **Намаляващ**
В света –

Природозащитен статут

Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Размер на популацията: 1200–3000 гв.

Тенденции

на разпространението: стабилно
на числеността: стабилна, на места намаляваща

Особености на разпространението

С петнисто и разпръснато разпространение в равнинни и нискохълмисти райони на цялата страна, основно в Сакар, Крайморска Добруджа, Сливенската котловина, северно от Бургас, Източните Родопи, Бесепарските ридове и груги части от Тракийската низина, Карловското поле, каменистите хълмисти райони около Софийското поле, Златията и южната част на Струмската долина. Единични гнездовища в Дунавската равнина, Добруджа и Югоизточна България. Разпространението обусловено от разпокъсаността на предпочитаните степни, вторично-степни и полустепни участъци.

Особености на числеността

Неравномерна в зависимост от площта и състоянието на предпочитаните за гнездене участъци. Най-висока (повече от 100 гв./кв.) в типичните степни райони на Добруджанското крайбрежие. В около половината от останалите квадрати е с по-малко от 10 гв./кв.

Развитие на популацията

В края на XIX и първата половина на XX в. гнезди в Добруджа, до Сливен (1875 г., но изобилен там и на 24.05.1934 г.), Софийското поле (05.06.1893 г. до Враждебна; на 13.04.1949 г. до София; до с. Милковица и гр.), в Тракийската низина (10.03.1912 г. до Стара Загора; 08.06.1938 г. обикновен до Пловдив), в Струмската долина (02.05.1932 г. до Сандански) и Петричкото поле (04.05.1932 г.), в Източните Родопи (27.05.1933 г. до с. Мезек, Свиленградско; 17.05.1938 г. по сухи терени до Харманли), обикновен по хълмове североизточно от Асеновград, около Искърския пролом (при с. Кунино, Врачанско), до с. Долна баня, Софийско, при Хисаря (22.05.1945 г.) (RADAКOFF, 1879; ALLEON, 1886; ШКОРПИЛ, 1892; REISER, 1894; WALLIS, 1913; HARRISON, 1933; JORDANS, 1940; ПАТЕВ, 1950). В средата на XX в. отбелязан като не много чест, но многоброен, където се среща (ПАТЕВ, 1950). След 1950 г. с подобен статус въпреки установените находища и на редица груги места: до Атанасовското езеро (01.06.1953 г., 03.06.1954 г., 31.05.1956 г.), до Пода (29.06.1956 г.) и ез. Вая (1960 г.), дюните при Несебър (на 21.05.1959 г. и юни 1960 г.), в Петричкото поле (16.06.1959 г.), Бесепарските ридове (22.04.1960 г.), до Балтата (юни 1960 г.), над Искърския пролом между селата Черепиш и Зверино, Врачанско (28.04.1960 г.) и при Роман (04.06.1961 г.), в Кресненското дефиле и в Южен Пирин около селата Мусомища, Тешово и Сагово, Благоевградско (1964–1983 г.), в подножието на вр. Връшка чука в Западна Стара планина (22.06.1965 г.), до Шумен и Тързовище (1965–1972 г.), в Подбалканските котловини (16.04.1971 г. до Казанлък и 06.07.1972 г. до с. Соколица, Карловско), до Крумовград (1974 г.) и южното подножие на Средна и Източна Стара планина, в Средна гора (1977, 1978 и 1980 г.), Огражден (1976–1982 г.), до с. Кошарево, Пернишко; по дюните южно от устието

Category of Conservation Concern

In Bulgaria Vulnerable
In Europe SPEC 3 **Declining**
Globally –

Legal status

Priority for conservation threatened species (Biodiversity Act, Annex 2), protected over the whole territory (Biodiversity Act, Annex 3).

Population size: 1,200–3,000 pairs

Trends

distribution: stable
numbers: stable, locally decreasing

Distribution pattern

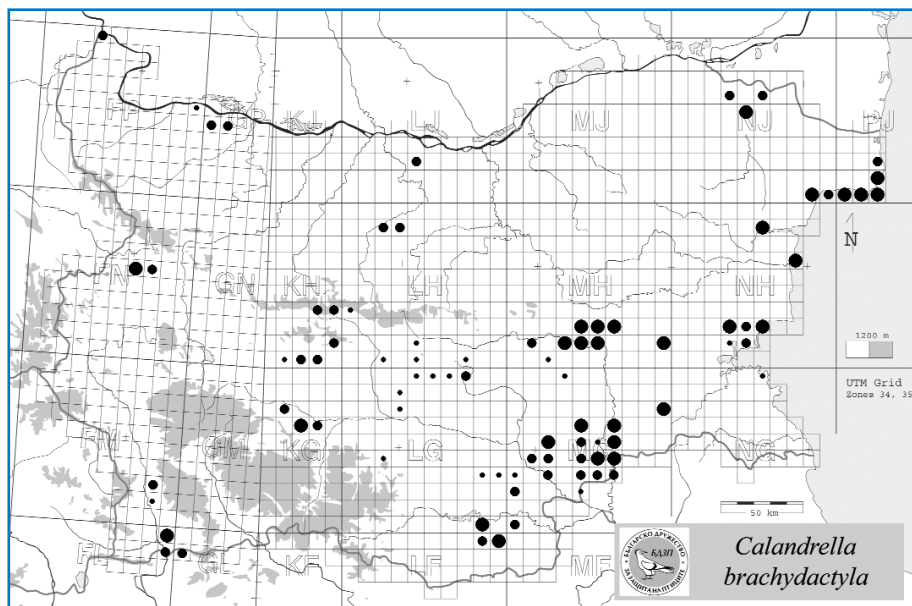
With patchy and dispersed distribution in plains and low hilly regions over the whole country, mainly in Sakar, Coastal Dobrudzha, Sliven Plain, north of Burgas, Eastern Rhodopi, Besaparski Hills and other areas in the Trakia Plain, Karlovo Plain, the stony hills around the Sofia Plain, Zlatiyata and the southern part of the Struma Valley. Single localities in the Danubian Plain, Dobrudzha and South–Eastern Bulgaria. Distribution determined by the fragmented pattern of the preferred steppe, secondary steppe and semi–steppe terrains.

Density pattern

Uneven in relation to the area of and conditions in suitable nesting terrains. Highest (more than 100 pairs/square) in the typical steppe regions of the Dobrudzha coast. In about the half of the remaining squares density is less than 10 pairs/square.

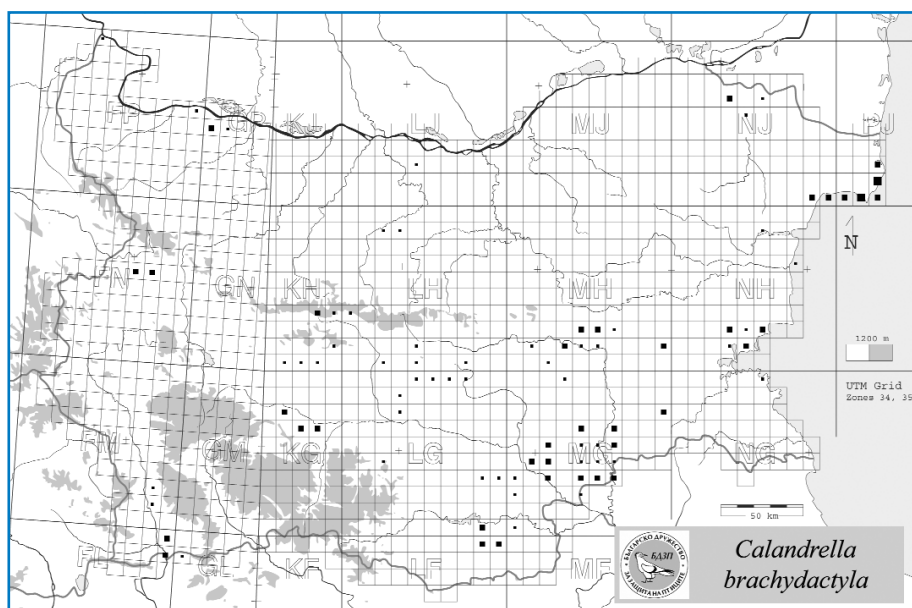
Historical changes in the population

At the end of the 19th and the first half of the 20th century bred in Dobrudzha, near Sliven (1875, but abundant also on 24.05.1934), Sofia Plain (05.06.1893 by Vrazhdebna; on 13.04.1949 by Sofia; by Milkovitsa, etc.), in Trakia Plain (10.03.1912 near Stara Zagora; 08.06.1938, common near Plovdiv), in Struma Valley (02.05.1932 near Sandanski) and Petrich Plain (04.05.1932), in the Eastern Rhodopi (27.05.1933 by Mezek, Svilengrad Distr.; 17.05.1938 on dry terrains near Harmanli), common on the hills north–east from Asenovgrad, around the Iskar Gorge (by Kunino, Vratsa Distr.), by Dolna Banya, Sofia Distr., near Hisarya (22.05.1945) (RADAКOFF 1879; ALLEON 1886; SHKORPIL 1892; REISER 1894; WALLIS 1913; HARRISON 1933; JORDANS 1940; ПАТЕВ 1950). In the middle of the 20th century mentioned as not very frequent, but numerous where it occurred (ПАТЕВ 1950). After 1950 with similar status in spite of the localities, found at a numbers of other sites: by Atanasovsko Lake (01.06.1953, 03.06.1954, 31.05.1956), near Poda (29.06.1956) and Vaya Lake (1960), the dunes near Nesebar (on 21.05.1959 and June 1960), in Petrich Plain (16.06.1959), Besaparski Hills (22.04.1960), near Baltata Forest (June 1960), above the Iskar Gorge between the villages Cherepish and Zverino, Vratsa Distr. (28.04.1960) and near Roman (04.06.1961), in Kresna Gorge and Southern Pirin around the villages Musomishta, Teshovo and Sadovo, Blagoevgrad Distr. (1964–1983), at the foot of the Peak Vrashka Chuka in the Western Balkan (22.06.1965), around Shuman and Targovishte (1965–1972), in the Sub–Balkan Plains (16.04.1971 near Kazanlak and on 06.07.1972 near Sokolitsa, Karlovo Distr.), near Krumovgrad (1974) and the southern foothills of the Central and Eastern Balkan, in Sredna Gora (1977, 1978 and 1980), Ograzhden (1976–1982), near Kosharevo, Pernik Distr.; on the dunes to the south of the mouth of Kamchiya River (1984–1989), near Topolovo, Asenovgrad Distr. (13.06.1987), etc. (PETROV and ZLATANOV 1955; MOUNTFORT and FERGUSON–LEES 1961; PROSTOV 1963, 1964; BOEV et al. 1964; SIMEONOV 1967; 1973; DONCHEV 1970, 1974, 1977; PETROV 1981, 1988;

Разпространение

Distribution

Численост

Numbers

на р. Камчия (1984–1989 г.), до с. Тополово, Асеновградско (13.06.1987 г.) и гр. (ПЕТРОВ, ЗЛАТАНОВ, 1955; MOUNTFORT, FERGUSON–LEES, 1961; ПРОСТОВ, 1963, 1964; БОЕВ и кол., 1964; СИМЕОНОВ, 1967; 1973; ДОНЧЕВ, 1970, 1974, 1977; ПЕТРОВ, 1981, 1988; НАНКИНОВ, 1982; СИМЕОНОВ, 1986; СИМЕОНОВ, БАЕВА, 1988; ЯНКОВ, 1991; НБОИ–БДЗП). Вероятно като цяло през втората половина на ХХ в. има спад на гнездовата популация (при настоящото картиране не са потвърдени гнездовищата в Огразден, Петричкото поле, Шумен и Търговище, в Пернишко и др.), но с намаляване интензивността на селското стопанство след 1990 г. и увеличаването на пустеещите земи този процес вероятно е забавен.

Местообитания

Гнезди основно в **34 Степни и сухолюбиви тревни съобщества по варовити терени** и **35 Тревни съобщества по сухи силикатни терени** (особено пасища) и по-рядко – на самия морски бряг по обширни и обрасли с тревиста растителност дюни (**16 Крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни**).

Надморска височина

0–325 m н.в.

NANKINOV 1982; SIMEONOV 1986; SIMEONOV and BAEVA 1988; IANKOV 1991; NATIONAL BIRD DATABANK with BSPB). Probably as a whole during the second half of the 20th century there was a population decline (not confirmed during the present mapping – the breeding localities in Ograzhden, Petrich Plain, Shumen and Targovishte, in Pernik area, etc.), but with the reduction in intensity of agriculture after 1990 and the increase in abandoned lands this process has possibly been reduced.

Habitats

Breeds mainly in **34 Steppes and dry calcareous grasslands** and **35 Dry siliceous grasslands** (especially pasture lands) rarely – along the coastline at extensive dunes that are covered by grassy vegetation (**16 Coastal sand dunes and sand beaches**).

Altitude

0–325 m a.s.l.